

Bölcsészettudományi
Kutatóközpont
Irodalomtudományi
Intézet

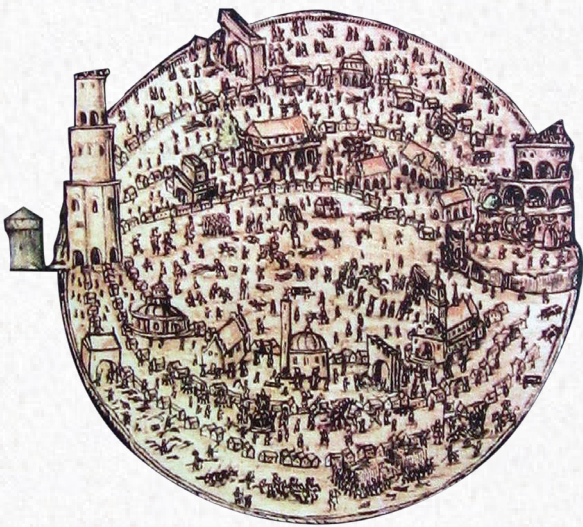
MEGHÍVÓ

A Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézetének Reneszánsz Osztálya, a régi magyar irodalomtörténeti oktató- és kutatóhelyekkel közösen tisztelettel meghívja Önt 2021. március 30-án, kedden délután 16 órakor kezdődő vitaülésére:

BERKES TAMÁS (BTK Irodalomtudományi Intézet, Közép- és kelet-európai Osztály)

A cseh barokk nemzeti kontextusa

Az ONLINE előadás linkjét kísérőlevelünkben találják.

A cseh barokk műveltség összképe mindmáig szorosan összefügg a történeti-ideológiai keret értelmezésével. Palacký és követői az 1620 és 1770 közé eső korszakot úgy fogták fel, mint amely a katolizáció és a germanizáció segítségével alapjaiban rendítette meg a cseh identitást – kiirtotta vagy nemzetiségében átformálta az ország vezető rétegeit, elüldözte intelligenciáját, s a cseh nyelv lezüllesztésével megszakította a nemzeti hagyományok kontinuitását. Ez a történeti kép ugyan reális elemeket tartalmaz, de modern fogalmakat vetít vissza. A mai történetírás immár arra hajlik, hogy a fehérhegyi csata elsősorban a rendiség és az abszolutizmus harcát döntötte el, s a cseh nyelv hanyatlása nem volt olyan általános érvényű, mint azt korábban gondolták. A nemesség „elidegenedése” sokkal inkább a barokk korszak kozmopolita/univerzális szellemiségének és az udvari divatnak tudható be, mint valamiféle tudatos „németesítésnek”.

Ma már konszenzus van abban, hogy Fehérhegy után Csehország kulturális karaktere radikális átalakuláson ment keresztül. A barokk korszak alapja az a paraszti társadalom, amelyet passzív-misztikus világfelfogásra és szorgos életmódra szoktattak. Az ellenreformáció sikerre jutott: belsőleg megnyerte a széles paraszti tömegeket az új életstílus, a jámborság számára. A politikai krízis után a katolikus vezető réteg egyik csoportja tudatára ébredt annak, hogy a megváltozott körülmények között újra kell értelmeznie a cseh korona országainak történeti legitimitációját. A jezsuiták dicsőítették Szent Vencelt és számos más szentet a cseh állam korai időszakából: demonstrálni akarták, hogy az országnak régi keresztény hagyományai vannak. A patriotákat aggodalommal töltötte el a cseh állam presztízsének hanyatlása, igyekeztek bemutatni, hogy a katolicizmus a csehek régi hitében gyökerezik. A történész Bohuslav Balbín (Balbinus) *Epítome*-je a „szentvenceli örökség” eszméjének jegyében íródott, s megalapozója lett a cseh történelem katolikus interpretációjának. Az ebben az értelemben vett barokk patriotizmus kiterjedt valamennyi művészeti ágra, s a XVII. század derekán jelentős irodalmi innovációhoz vezetett, de a század végére a barokk írásbeliség ellaposodott, mennyiségileg is elapadt.

Az előadás a csehországi barokk műveltség vázlatát nyújtva arra fókuszál, ami a korabeli cseh írásbeliség egyedi karakterét rajzolja ki, kijelölve ennek helyét az irodalmiság közép-európai térképén.

Egyúttal tájékoztatom a Rebakucs tág kutatóközösségének tagjait az intézeti Reneszánsz Osztály elmúlt és elkövetkezendő időszakának néhány eseményéről.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy 2021. március 14-én, életének 73. évében meghalt Jankovics József irodalomtörténész, az MTA Irodalomtudományi Intézet volt tudományos főmunkatársa, igazgatóhelyettese, a Reneszánsz Osztály korábbi vezetője és a tágabb Rebakucs közösségének egyik spiritus rectora. Emlékét kegyelettel megőrizzük.

Békés Enikő március 18-án 17 órakor a PTE BTK Klasszikus Irodalom Tanszék szervezésében, a „Csütörtök-este” előadás-sorozat keretében fog előadást tartani, amelynek címe: *Az antik idézetek szerepe a humanista olvasási és szövegalkotói gyakorlatban.* (Az előadásra Balázs Péternél lehet jelentkezni az alábbi e-mail-címen: balazs.hajdu.peter@gmail.com)

Szívélyes üdvözlettel:
Kecskeméti Gábor
igazgató